

Participatieve Garantiesystemen

Het openen van nieuwe markten voor biologische producten

Participatieve Garantiesystemen baseren zich op rechtstreekse persoonlijke markrelaties tussen consumenten en producenten. Dit maakt hen uitermate geschikt voor kleine boeren die hun producten willen verkopen op de lokale markt.

Biologische landbouw en certificering

Biologische landbouw wordt gedefinieerd als “een productiesysteem dat de gezondheid van bodem, ecosysteem en van mensen ten goede komt. Het gaat uit van ecologische processen, biodiversiteit en productiecycli aangepast aan de lokale omstandigheden in plaats van inputs te gebruiken met schadelijke gevolgen. Biologische landbouw combineert traditie, innovatie en wetenschap met respect voor het milieu en bevordert eerlijke relaties en een goede levenskwaliteit voor alle betrokkenen”.¹

De voordelen van biologische landbouw als ontwikkelingsmodel zijn meervoudig. Biologische landbouw beschermt de biodiversiteit en draagt op een evenwichtige en duurzame manier bij tot de wereldvoedselvoorziening. Het ondersteunt de economische en sociale ontwikkeling van rurale gemeenschappen en bevordert de gendergelijkheid. Bovendien is het duidelijk beter voor de gezondheid van zowel consument als producent.

Op dit moment wordt het grootste deel van de biologische landbouwproductie geëxporteerd. De biologische claim wordt gecontroleerd door derde partij certificatie-instellingen om zo het biologische karakter van een product te kunnen garanderen aan consumenten van verre markten. **Aan gezien externe certificering heel wat kost, wordt het echter alleen beschouwd als een optie bij het exporteren van relatief grote hoeveelheden.** Hierdoor worden heel wat kleine boeren de facto uitgesloten van deelname aan de groeiende biologische handel. De binnenlandse markten van ontwikkelingslanden kennen echter eveneens een groeiende vraag naar biologische producten. Dit creëert nieuwe mogelijkheden voor kleine boeren, tenminste als er een goedkopere manier van certificering wordt gevonden.

Het alternatief: PGS. Een gemeenschappelijke aanpak binnen verschillende lokale contexten

Participatieve Garantiesystemen (PGS) zijn ontsproten uit dezelfde idealen die eerder baanbrekende biologische boeren hadden geïnspireerd en worden nu geïmplementeerd in een toenemend aantal landen. PGS streven net als derde partij certificatiesystemen naar een geloofwaardige garantie voor consumenten die op zoek zijn biologische producten. Er is echter een verschil in aanpak: PGS impliceren een directe participatie van boeren, consumenten en andere belanghebbenden in het verificatieproces.

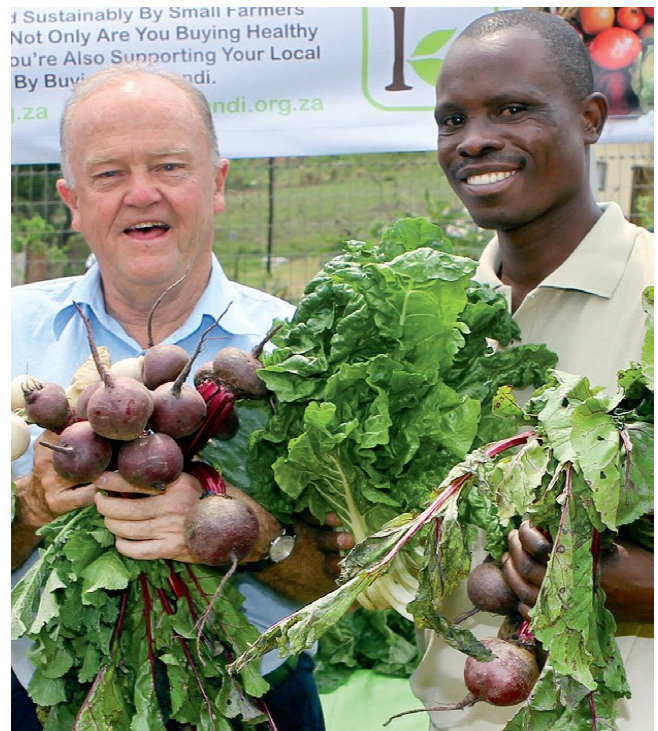
IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) definieert PGS als “lokaal georiënteerde garantiesystemen. Ze certificeren producenten op basis van actieve participatie van belanghebbenden en zijn gebouwd op

een fundament van vertrouwen, sociale netwerken en kennisuitwisseling.”

PGS baseren zich op rechtstreekse persoonlijke markrelaties tussen consumenten en producenten. Hierdoor zijn ze specifiek aangepast aan korte ketens en kennen ze een lage deelnamekost wat hen uitermate geschikt maakt voor kleine boeren die hun producten willen verkopen op de lokale markt.

Alhoewel deze systemen lokaal zijn ontwikkeld, afhankelijk van de nationale eigenheid en de culturele context, hebben ze aantal kenmerken gemeen: een welomschreven bestek (dat op de aanbevelingen van IFOAM is gebaseerd), een engagement vanwege de producenten, gedocumenteerde beheerprocedures, verificatiemechanismen, een label en duidelijk bepaalde gevolgen voor afwijkingen van het bestek.

Sinds de PGS-aanpak van start is gegaan, zijn reeds duizenden biologische boeren wereldwijd gecontroleerd door PGS initiatieven (inclusief in de VS en in Europa).

Raymond AUERBACH, Directeur van Rainman Landcare Foundation: “Onze benadering vertrekt van het beheer van natuurlijke hulpbronnen: de duurzame ontwikkeling van Afrika moet productie, milieubescherming en sociale rechtvaardigheid combineren”.

Voorbeelden van PGS-initiatieven in Bolivia en Zuid-Afrika

AOPEB, de Boliviaanse vereniging van organisaties van biologische producenten, overkoepelt en vertegenwoordigt de biologische boerenorganisaties. Sinds november 2010 leidt AOPEB een grootschalig project voor de invoering van een Participatief Garantiesysteem op nationale schaal, dat de verkoop van biologische producten op de lokale markt moet stimuleren. Het programma omvat niet alleen de technische opleiding van de producenten en de invoering van een Participatief Garantiesysteem in hun organisatie, maar ook het tot stand brengen van duurzame commerciële partnerschappen in elke regio (samenwerking met de lokale overheden, de handelaars en de verwerkers) en technische bijstand voor gemeentes die de plaatselijke biologische keten willen ondersteunen (organisatie van handelsbeurzen, enz.).

Rainman Landcare Foundation, die aangesloten is bij IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) wil de biologische landbouw in Zuid-Afrika bevorderen, producentenorganisaties versterken en de invoering van onafhankelijke lokale certificeringsagentschappen steunen. Rainman Landcare Foundation is bovendien de nationale referentieorganisatie voor de invoering van Participatieve Garantiesystemen (Participatory Guarantee System – PGS).

In augustus 2010 startte RLF een nieuw project om de verkoop van lokaal geproduceerd biologisch fruit en groenten te doen stijgen in drie boerengemeenschappen in de KwaZulu Natal provincie door de invoering van een Participatief Garantiesysteem. Dit project kan rekenen op een groeiende belangstelling van de Zuid-Afrikaanse overheid. Die bekijkt aandachtig het potentieel van dit ontwikkelingsmodel voor andere gemeenschappen in KwaZulu Natal en elders in het land.

Zowel het project van AOPEB als dat van Rainman Landcare Foundation worden gefinancierd door het Trade for Development Centre van BTC, het Belgisch Ontwikkelingsagentschap.

De toekomst van PGS

Nu PGS beschouwd worden als waardevolle alternatieven voor de derde partij certificering, die kleine producenten toegang geven tot de lokale markt, is de tijd gekomen om PGS te erkennen als systemen die gelijkwaardig zijn aan de derde partij controle.

AOPEB : "Het is essentieel dat we de lokale cultuur valoriseren en de traditionele kennis bewaren die vanouds de natuur respecteert en een duurzaam beheer van de hulpbronnen bevordert."

De Intercontinentale Federatie van Biologische Boerenorganisaties (INOFO) die werd opgericht in 2008 voert hiervoor campagne. De voorzitter van INOFO Moisés Quispe Quispe zegt dat het doel niet is om de lokale garantiesystemen te vervangen door een onafhankelijke instantie. De uitdaging is eerder om erkenning te krijgen voor de Participatieve Garantiesystemen op nationaal niveau. Niet alleen omwille van hun relevantie en economische efficiëntie maar vooral "op basis van sociale en culturele principes, als een manier van leven."

In Bolivia evolueren de zaken positief. In februari 2012 presenteerde het Boliviaans Ministerie van Plattelandsontwikkeling de Nationale Technische Standaard voor PGS en het bijhorende officiële logo. Dit laat toe dat lokale bioproducten gemakkelijk kunnen worden geïdentificeerd op de lokale markten waardoor het consumentenbewustzijn groter wordt en bijgevolg ook de markttoegang voor kleine producenten.

PGS tonen zo dat ze modellen kunnen zijn voor duurzame economie en sociale ontwikkeling die iedereen ten goede komen.

juni 2012

Meer weten

- IFOAM - International Federation of Organic Agriculture Movements http://www.ifoam.org/about_ifoam/standards/pgs.html
- *Biologische landbouw in het Zuiden. Een opportuniteit voor de boeren in het Zuiden?* Een brochure van het Trade for Development Centre, gepubliceerd in 2010 en beschikbaar op www.befair.be/nl/brochures
- *Rainman Landcare Foundation, Korte ketens voor biologische landbouw in Zuid-Afrika*, een voorstelling van het project gefinancierd door het Trade for Development Centre, beschikbaar op www.befair.be/nl/content/projectfiches.
- *AOPEB, Biologische Producentenverenigingen in Bolivia*, een voorstelling van het project ondersteund door het Trade for Development Centre, beschikbaar op <http://www.befair.be/nl/content/projectfiches>.

BTC TRADE FOR DEVELOPMENT

WWW.BEFAIR.BE

DE BELGISCHE ONTWIKKELINGSSAMENWERKING .be